

ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРАЦЕОХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	263 – Цивільна безпека	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут механічної інженерії і транспорту
Назва програми	Охорона праці	Кафедра	Безпека праці та навколишнього середовища
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Євгеній Семенов, Yevhenii.Semenov@khpi.edu.ua

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища» (НТУ «ХП»). Автор понад 100 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідний лектор з курсів: «Правові основи працезахоронної політики та охорони праці», «Числові методи аналізу з охорони праці», «Правові основи цивільного захисту», «Інституційні основи прийняття рішень з попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

Загальна інформація про курс

Анотація	Формуванні у майбутніх фахівців правових знань щодо стану проблем ОП, складових і функціонування управління ОП та шляхів правового регулювання методів та засобів забезпечення безпеки праці згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.
Цілі курсу	В результаті вивчення дисципліни фахівець повинен знати принципи державної політики в сфері ОП, права роботодавця та робітника і трудових колективів, права та пільги робітників, структуру системи державного управління охороною праці, основні положення законодавчих актів щодо регулювання, а створення безпечних і здорових умов праці, юридичну відповідальність за скоєння злочинів за порушення у сфері ОП.
Формат	Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.
Семестр	6

Результати навчання

РН-1 – Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

РН-2 – Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН-3 – Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

РН-4 – Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

Курс «Правові основи працезахоронної політики та охорони праці» базується на знаннях, які одержанні студентами при вивченні соціально-економічних, загальнонаукових та професійно-орієнтованих дисциплін.

Теми що розглядаються

Тема 1. Трудове право як галузь трудових відносин. Суб'єкти трудового права.

Тема 2. Колективні договори та угоди. Трудовий договір.

Тема 3. Робочий час і час відпочинку. Особливості регулювання праці окремих категорій працівників.

Тема 4. Дисципліна праці та правові засоби її забезпечення.

Тема 5. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

Тема 6. Відшкодування громадянам, підприємствам і державі збитків, завданих порушеннями вимог охорони праці.

Тема 7. Порядок і строки притягнення до відповідальності за адміністративні правопорушення в сфері охорони праці.

Тема 8. Індивідуальні та колективні трудові спори і порядок їх розв'язання.

Тема 9. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю та ОП.

Тема 10. Гарантії прав громадян на охоронну праці. Політика підприємства з охорони праці.

Тема 11. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства з ОП.

Тема 12. Юридична відповідальність за скоєння злочинів у сфері службової діяльності.

Форма та методи навчання. При викладанні використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний метод використовується при введенні понять, схем, тощо.

При цьому методі навчання діяльність викладача зводиться до подання нового навчального матеріалу, а діяльність студентів – до сприймання, усвідомлення, запам'ятовування матеріалу. Навчальний матеріал при цьому співвідноситься з досвідом студентів наступним чином: вперше повідомляється і засвоюється індуктивним способом – без опори на попередні знання студентів.

Наступний метод – репродуктивний метод застосовується під час повторення вивченого на парі, виконання завдання по вивченню матеріалу

для самостійного вивчення. Діяльність викладача при цьому – аналізувати відповідь студента, виправляти його помилки; діяльність студентів – відтворювати те, що було зроблено в аудиторії. Репродуктивний метод використовується для формування в студентів уміння застосовувати знання.

Викладач дає завдання, а студенти їх виконують: розв'язують задачі – за зразком, шляхом застосування теоретичних знань, за допомогою вже відомого способу. Будь-які вправи можуть бути індуктивними дедуктивними або такими, які виконуються за аналогією. Але в усіх випадках маються на увазі дії, які вже неодноразово виконувались.

Система репродуктивних методів сприяє збагаченню студентів знаннями і вміннями, формуванню в них навичок здійснення основних розумових операцій. Для розвитку творчих здібностей студентів потрібні репродуктивні знання.

Методи контролю. Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту практичних робіт, тестів, колоквіумів, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, ректорських контрольних робіт тощо.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних, індивідуальних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань, реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий контроль може проводитися в усній формі по білетах або в письмовій формі за контрольними завданнями, а також шляхом тестування з використанням технічних засобів. Можливе поєднання різних форм контролю. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій програмі навчальної дисципліни.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового заліку з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних занять, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1 – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Контрольні роботи	Лабораторні роботи	Практичні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання (Реферат)	Залік	Сума
35		50			10	5	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі 	Невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання;
				<ul style="list-style-type: none"> - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень ; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Базова література

1	Текст лекцій із дисципліни «Правові основи працезахоронної політики та охорони праці» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр спеціальності 263 «Цивільна безпека» / Є.О. Семенов, В.Ф. Райко, О.І. Ільїнська. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 208 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51687
2	Управління і соціально-економічні основи охорони праці : практикум для студентів освітньо-кваліфікац. рівня бакалавр : напрям підгот. 263 "Цивільна безпека" : навч. посібник / В.Ф. Райко [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Планета-Принт, 2019. 240 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51680
3	Про охорону праці : Закон України від 21.11.2002 р. № 2694-ХІІ. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12 (дата звернення: 20.08.2022).
4	Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 №322-VIII. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 (дата звернення: 10.08.2022).
5	Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. Дата оновлення: 17.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 (дата звернення: 10.08.2022).
6	Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Правові основи працезахоронної політики та охорони праці» : для студ. спец. 263 «Цивільна безпека» / уклад.: Є. О. Семенов, В. Ф. Райко ; «Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 16 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/42292

Допоміжна література

7	Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 1996. № 30. ст. 141. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
8	Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2001. № 25-26. Ст. 131. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
9	Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 536. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

10. Сайт кафедри Безпека праці та навколишнього середовища. –

Режим доступу : <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving/>

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3 – Перелік дисциплін

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Вступ до фаху	Атестація робочих місць за умовами праці
Основи професійної безпеки та здоров'я людини	Організація аудиту в галузі охорони праці
Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій	

Провідний лектор

к.т.н., доц. Євгеній СЕМЕНОВ
(посада, звання, ПІБ)

(підпис)